

Це допомагає сформувати в людині не тільки власну позицію, а й зацікавлює, робить людей небайдужими уже в роки дитинства та юності, що, в майбутньому, обов'язково, допоможе досягти гарних результатів та якісно нового рівня розвитку суспільства. Також, безумовно, на формування здорової правової свідомості впливає таке важливе явище як сучасна соціалізація, спілкування людей один з одним [5].

Отже, базовим засобом безпосереднього впливу на розвиток позитивних форм правосвідомості є правове виховання, оскільки без глибоких знань прав, свобод, чинного законодавства еволюційний розвиток жодного суспільства не відбудеться.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 17.10.2022).
3. Клімова Г.П. Правосвідомість: до теорії питання. Актуальні питання інноваційного розвитку. 2012. № 2. С. 35-41
4. Теорія держави та права : навчальний посібник / за ред. С.Д. Гусарева, О.Д. Тихомирова. Київ: НАВС, Освіта України, 2017. – 320 с.
5. Правове виховання в сучасній Україні: монографія / В.Я. Тація, А.П. Гетьмана, О.Г. Данильяна. Харків. 2013. С. 119-138.

Сергієнко Тетяна Іванівна,

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин та
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕРЖАВНА ЄДНІСТЬ І ТЕРИТОРІАЛЬНА ЦІЛІСНІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Реалії сьогодення свідчать, що збройний конфлікт між антиурядовими групами сепаратистів, підтримуваних Росією, та українським урядом та пов'язана з цим проблема щодо порушення територіальної цілісності державних кордонів України яка розпочалася після Євромайдану 2013 року та Революції Гідності 2014 року, потребує якісно нових наукових підходів щодо питання концептуального розвитку територіальної цілісності, територіального ладу, недоторканості території, удосконалення законодавчого регулювання захисту та охорони державного кордону України, правового режиму

державного кордону України та відповідних гарантій забезпечення [1, с. 37]

Загальнотеоретичні та прикладні дослідження В. Баглая, М. Баймуратова, А. Зайця, В. Колісника, А. Колодія, В. Кравченка, О. Кушніренка, Ю. Лейбо, М. Орзиги, В. Погорілки, Ю. Тодікі, В. Федоренка, О. Фріцького, В. Шаповала, Ю. Шемшученка та інших науковців з окремих аспектів зазначеної проблеми мають велике наукове значення, але сьогодні, в умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації на території України дане питання як ніколи актуальне і потребує подальшого наукового обґрунтування.

Анексія (окупація) АР Криму та агресія у східних регіонах України здійснювались Росією через комплексне використання регулярних підрозділів ЗС РФ, економічний тиск, пропагандистську кампанію, дипломатичне блокування правових механізмів міжнародних організацій по врегулюванню конфлікту і т.п. [5, с. 80]. Громадяни Росії під виглядом «руху за незалежність» захопили владу в Донецьку та Луганську за підтримки російських військ. Україна розпочала антитерористичну операцію. Після важких боїв у 2014 та 2015 роках неоголошена війна на сході України перейшла у «заморожений» стан. 24 лютого 2022 року Росія офіційно напала на Україну і Президент Росії Володимир Путін оголосив про початок «спецоперації» з метою «демилітаризації і денацифікації України». Отже Росія вдалася до відкритого масштабного вторгнення на територію України [3, с. 27].

Сьогодні, Російські війська завдають повітряних, ракетних і артилерійських ударів по території України, безпрецедентних для Європи з часів Другої світової війни. Російські ракети та снаряди влучили в тисячі об'єктів цивільної інфраструктури: житлових будинків, лікарень, шкіл, дитсадків, торгово-розважальних центрів. На окупованих територіях Росія вдалася до практик геноциду. У звільнених ЗСУ містах Бучі, Ірпені, Гостомелі, Ізюмі, Куп'янську та Лимані виявлено братські поховання розстріляних і закатованих українців. Було задокументовано тисячі випадків насильства та вбивства цивільних осіб на основі ідентифікації. Українців свідомо вбивають лише за те, що вони українці. Зафіксовано сотні випадків використання сексуального насильства як методу терору проти мирного населення.

Посягання на територіальну цілісність української держави і її недоторканість засвідчили підвищену суспільну небезпеку та тяжкі наслідки. Територіальна цілісність як сукупність суверенної території держави в межах її кордону, по суті, виступає гарантією верховенства держави, її суверенності та державності загалом [2, с. 38].

При цьому, зміни які відбуваються в даний час, несуть з собою серйозні проблеми, загрози і ризики [63]. Однією з таких загроз є гібридна війна. Сьогодні гібридні війни, стають найпоширенішим засобом досягнення цілей у внутрішній та зовнішній політиці. Традиційний засіб війни нового суспільства - спотворення дійсності задля пропагандистських цілей.

Гібридна війна - це комбінація традиційних та нетрадиційних методів ведення війни [6, с.162], які включають використання сил спеціального призначення, нерегулярних збройних формувань, підтримку внутрішніх заворушень та сепаратистських рухів, інформаційну війну та пропаганду,

дипломатичні заходи, кібератаки та економічний тиск. Дехто з сучасних дослідників, зазначають, що «гібридна війна» є фазою ескалації збройного конфлікту, а не окремим різновидом війни, а збройна агресія передусім спрямована проти демократичних цінностей, її мета - «деморалізувати громадян, підірвати їхню лояльність, посіяти серед них зневіру й паніку, спричинивши у такий спосіб розлад та руйнацію всіх соціальних інституцій, в тому числі інституції державності» [4, с. 19].

Отже, гібридна війна - це війна, основним інструментом якої є створення державою-агресором в державі, обраній для агресії, внутрішніх протиріч та конфліктів з подальшим їх використанням для досягнення політичних цілей агресії, які звичайно досягаються звичайною війною. При цьому, держава-агресор, спонукавши і розв'язавши військовий конфлікт, усіма засобами намагається залишитися публічно непричетною до нього. Характерним для гібридних воєн є те, що на відміну від попередніх типів воєн вони стають не менш важливими, ніж суто військові методи здійснення складних політичних, економічних, інформаційних та інші невійськових заходів.

«Гібридність» війни Російської Федерації проти України полягає в тому, що для досягнення поставлених цілей вище політичне керівництво держави використовує не лише військові методи, а й дипломатію, економічний, фінансовий та енергетичний утиск, проведення «активної» діяльності розвідки та інших спецслужб, і, що важливо, широкомасштабні засоби інформаційно-психологічного впливу.

Проведення операцій за перерахованими методами об'єднані однією ідеєю та характеризуються складним сценарієм взаємодоповнення з метою досягнення максимального синергічного ефекту.

Тож, війна проти України носить не лише світоглядний, а й цивілізаційний характер та має за мету підкорити свідомість населення та сформуванню за допомогою інформаційних ресурсів певний світогляд. Основним аспектом гібридної війни є поєднання та застосування терористичного, кримінального та військового насильства для досягнення політичних цілей, якими часто є бажання знищити легітимність, довіру та авторитет державних службовців. Але водночас вирішальна роль для успіху гібридної стратегії відіграють не військові, а гуманітарні, економічні, політичні та інформаційні фактори. Важливою частиною такої форми політичного насилля є використання цивільної інфраструктури та інформаційних каналів комунікації для маніпулювання суспільною думкою і забезпечення підтримки місцевого населення.

Отже підводячи підсумки зазначимо, що виклики, які постали сьогодні перед Україною, вимагають від кожного громадянина відповідальності, впевненості та конкретних дій. Успіхи України у війні з агресором залежать не лише від зброї, санкцій та політичної підтримки Заходу, а й від єдності народу яка гуртується навколо ідеї сильної держави та віри.

Література:

1. Арабаджиев Д.Ю., Сергієнко Т.І. Теоретико-методологічні засади моніторингу соціальної згуртованості та стійкості у сучасних реаліях України (на прикладі Запорізької області). *Регіональні студії*, 2022. № 30. С.35-39;
2. Іляшко О.О. Забезпечення територіальної цілісності і недоторканності України: національні і міжнародно-правові аспекти. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2018. Т. 29(68), № 3. С. 33-39;
3. Кіндратець О.М., Сергієнко Т.І. Образ «чужого» в радянській та пострадянській періоди історії України: політичні аспекти проблеми. *Регіональні студії*, 2021. № 24. С. 24-29;
4. Особливості політичних конфліктів у сучасній Україні та світі: монографія / Г.П. Щедрова, І.А. Єремєєва, Д.В. Прошин, Р.М. Ключник, Н.М. Волвенко; за ред. Г.П. Щедрової. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 148 с.;
5. Сергієнко Т.І., Куріс Ю.В. Консолідація українського суспільства в умовах військової агресії Російської Федерації проти України. *HUMANITIES STUDIES: збірник наукових праць* / гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Випуск 11 (88). С. 79-86;
6. Hurak I. Rosyjska obecność militarna oraz dyplomacja rosyjska w kontekście konfliktu na wschodzie Ukrainy. *East of Europe. Humanities and social studies*, 2015. № 1(2). P.161-182.

Амеліна Анна Сергіївна

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри приватного права
Державного податкового університету

ПРАВО НА ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання (ст. 15 Конституції України).

Згідно зі ст. 19 Конституції України правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством. Конституція України наголошує, що держава має забезпечити захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання (ст. 13); захист прав споживачів (ст. 42); захист прав і свобод людини і громадянина судом, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, відповідними міжнародними судовими установами чи міжнародними організаціями (ст. 55).

Частина 1 ст. 15 Цивільного кодексу України (далі- ЦК України) закріплює за кожною особою право на захист свого цивільного права.